

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR
DARBO
KOMITETO VEIKLOS XII SEIMO
V (RUDENS)
SESIJOS METU
A T A S K A I T A**

Vilnius
2019

1. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.	Seimo pavedimai komitetui	133
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	83
	kaip papildomam komitetui	50
2.	ES teisės aktų svarstymas	6
3.	Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados	-
4.	Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui	-
2. Posėdžiai ir klausymai		
1.	Komiteto posėdžiai:	35
	iš jų išvažiuojamieji	(+2 pakomitečio) 1
	bendri posėdžiai su kitais komitetais	-
2.	Klausymai	6
3. Parlamentinė kontrolė		
1.	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	7
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
1.	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	389
2.	Parengta atsakymų ir raštų	170
5. Renginiai		
1.	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų	1
6. Tarptautiniai ryšiai		
1.	Surengta vizitų	1
2.	Priimta delegacijų	1

2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI

2.1. XII SEIMO V (RUDENS) SESIJOS METU KOMITETO SVARSTYTI IR SEIMO PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO SRITYJE

2018 m. rugsėjo 20 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą **Dėl demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategijos patvirtinimo Nr. XIII-1484**. Strategijoje, atsižvelgiant į šių dienų realijas, nustatyti pagrindiniai šalies demografijos, migracijos ir integracijos politikos raidos tikslai, kryptys ir siektini rodikliai 2018–2030 m. Iki tol nebuvo priimto vieno planavimo dokumento, kuriame būtų apibrėžta ilgalaikė demografijos, migracijos ir integracijos politikos raidos strategija valstybės mastu. Strategijos parengimą paskatino sudėtinga šalies demografinė situacija – gyventojų skaičiaus mažėjimas, gyventojų amžiaus struktūros pokyčiai, vaikų skaičiaus mažėjimas ir vyresnio amžiaus asmenų daugėjimas. Tokią situaciją lemia aukšta migracija ir mažas, kartų kaitos neužtikrinantis gimstamumas.

Strategijos pagrindinis tikslas – užtikrinti teigiamą gyventojų skaičiaus pokytį ir proporcingą gyventojų amžiaus struktūrą, kuriant šeimai palankią aplinką, užtikrinant valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų valdymą, suteikiant galimybių vyresnio amžiaus asmenims integruotis į visuomenę.

2018 m. lapkričio 15 d. Seimas priėmė **Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo Nr. I-1324 1 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1642**. Iki šio įstatymo įsigaliojimo visi branduolinės energetikos objektuose esantys saugai svarbūs kėlimo įrenginiai ir jų įranga, atitinkantys Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatyme (toliau – Įstatymas) nustatytus kriterijus, buvo (yra) registruojami valstybės registre ir yra atliekama Įstatymo numatyta jų techninė priežiūra. (Už priežiūrą atsakinga Įstatyme nustatyta tvarka įgaliota institucija). Tačiau toks reguliavimas prieštaravo Įstatymo 1 straipsnyje nustatytai tvarkai, vadovaujantis kuria, Įstatymas taikomas branduolinės energetikos objektuose esantiems potencialiai pavojingiems įrenginiams, kurie branduolinės energetikos objekto projekte priskiriami prie neturinčių įtakos branduolinei saugai. (Šie kranai, naujuose objektuose, yra priskiriami prie saugai svarbių). Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) pagal kompetenciją tvirtina branduolinės saugos reikalavimus, kuriuose, atsižvelgiant į Tarptautinės atominės energijos agentūros specialiuosius saugos reikalavimus ir Vakarų Europos branduolinio reguliavimo institucijų asociacijos rekomendacijas, nustatyti specifiniai reikalavimai branduolinėse elektrinėse esančių kėlimo įrenginių ir jų įrangos projektui bei licenciatų normatyviniams techniniams dokumentams. Šie reikalavimai turėtų būti papildomai taikomi priskirtiems prie turinčių įtakos branduolinei saugai kėlimo įrenginiams ir jų įrangai kartu su Įstatymo ir jį įgyvendinančių teisės aktų reikalavimais. Po šio įstatymo pataisų visa esanti tvarka išliko nepakitusi. Priežiūrą ir toliau vykdys įgaliota institucija, o papildomų – branduolinės saugos reikalavimų priežiūrą atliks VATESI. Šiomis įstatymos pataisomis buvo siekiama panaikinti susidariusį prieštaravimą esamai situacijai.

Įstatymas įsigaliojo 2018 m. gruodžio 1 d.

2018 m. lapkričio 15 d. Seime priimtas **Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1639**. Įstatymo pakeitimu atitinkami Vietos savivaldos įstatymo straipsniai suderinti su Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu.

2018 m. lapkričio 20 d. Seimas priėmė **Seimo nutarimą „Dėl Ilgalaikio darbo išmokų fondo 2017 metų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ Nr. XIII-1670**. Šiuo nutarimu buvo patvirtintas Ilgalaikio darbo išmokų fondo 2017 metų ataskaitų rinkinys ir buvo pasiūlyta Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti galimybę inicijuoti atitinkamų teisės aktų pakeitimus dėl Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo duomenų konsolidavimo į vieną Valstybinio socialinio draudimo fondo ataskaitų rinkinį.

2018 m. lapkričio 20 d. **Seimas nutarimu Nr. XIII-1669** patvirtino 2017 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė, atlikusi Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių auditą, pareiškė sąlyginę nuomonę dėl abiejų ataskaitų rinkinių.

2018 m. lapkričio 20 d. Seime priimtas **Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 11, 13, 19 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1660**. Įstatymu sudarytos teisinės prielaidos socialinių paslaugų įstaigas, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, Civilinio kodekso ir Biudžetinių įstaigų įstatymo nustatyta tvarka pertvarkyti į viešosios įstaigos teisinę formą. Patikslinta Vyriausybės, socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei savivaldybių kompetencija dėl socialinių paslaugų įstaigų pertvarkymo. Įstatymu taip pat nustatyta, kad vertinant asmens, kuris yra sudaręs rentos ar išlaikymo iki gyvos galvos sutartį, finansines galimybes mokėti už ilgalaikę socialinę globą, į jo turtą įskaitomas jo nuosavybės teise turėtas turtas, perduotas kitam fiziniam ar juridiniam asmeniui pagal rentos ar išlaikymo iki gyvos galvos sutartis. Įstatymas įsigalios 2019 m. liepos 1 d.

2018 m. gruodžio 4 d. priimtas **Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 1 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1413 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1688**. Šis Įstatymas nebuvo taikomas tik gydytojams rezidentams ir gydytojams odontologams rezidentams, tačiau buvo taikomas veterinarijos gydytojams rezidentams. Siekiant suvienodinti visų rezidentų sąlygas nuo 2019 m. sausio 1 d. šis Įstatymas taip pat nėra taikomas ir veterinarijos gydytojams rezidentams. Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 4 d. Seime priimtas **Socialinės paramos mokiniams įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1690**, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas gauti socialinę paramą mokiniams ir padidinti mokinių nemokamam maitinimui skirtiems produktams ir mokinio reikmenims įsigyti skiriamų lėšų dydžius. Įstatymo pataisomis 25 procentais padidinti nemokamam maitinimui skirtiems produktams įsigyti skiriamų lėšų dydžiai, t. y. vienam mokiniui vienai dienai maitinimo išlaidoms skiriama suma siekia nuo 0,61 iki 3,69 eurų. Iki tol vienai dienai vieno mokinio maitinimui buvo skiriama 0,49–2,93 euro. Taip pat 33 procentais padidinti mokinio reikmenims įsigyti skiriamų lėšų dydžiai – nuo 57 eurų iki 76 eurų. Mokiniai įgyja teisę į nemokamą maitinimą ir į paramą mokinio reikmenims įsigyti, jeigu vidutinės pajamos vienam iš bendrai gyvenančių asmenų

ar vienam gyvenančiam asmeniui per mėnesį yra mažesnės kaip 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio, t. y. 183 eurai. Įstatymo pakeitimai įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 4 d. Seimas priėmė **Teisėjų atlyginimų įstatymo Nr. X-1771 priedėlio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1689**. Įstatymo tikslai – užtikrinti konstitucinių proporcingumo ir teisingo apmokėjimo už darbą principų įgyvendinimą, nustatyti tinkamą apylinkių teismų teisėjų ir šių teismų pirmininkų bei jų pavaduotojų pareiginės algos dydį. Didinant apylinkių teismų teisėjų pareiginės algos koeficientą, atsižvelgiama į aukštesnės pakopos teismų teisėjų algų koeficientų skirtumus. Siekiant nuoseklaus koeficientų dydžio augimo, apylinkių teismų teisėjų pareiginės algos koeficientas nustatytas vienetu mažesnis nei apygardų teismų teisėjų, t. y. 16,2. Didinant apylinkių teismų teisėjų pareiginės algos koeficientą, nuosekliai didinami šių teismų pirmininkų bei jų pavaduotojų pareiginių algų koeficientai. Apylinkių teismų pirmininkų pareiginės algos koeficientas nustatomas 18,2, o jų pavaduotojų pareiginės algos koeficientas – 17,2.

Įstatymas įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 6 d. Seime priimtas **Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 1, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 21 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1699**, kuriuo didinamas universalios išmokos vaikui (vaiko pinigų) dydis nuo 30 iki 50 eurų. Be to, išskirta atskira išmokos vaikui gavėjų grupė – neįgalūs vaikai, kuriems skiriama didesnė universali išmoka, t. y. jos dydis siekia apie 70 eurų. Taip pat pritarta siūlymui nustatyti vienodą, nepriklausomai nuo vaikų amžiaus, papildomai skiriamos išmokos vaikui, mokamos vaikams, auginamiems ir (ar) globojamiems gausiose ir nepasiturinčiose šeimose, dydį – apie 20 eurų.

Tad nuo 2019 m. sausio 1 d. kiekvienam vaikui nuo gimimo dienos iki 18 metų ir vyresniam, jeigu jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, iki baigs bendrojo ugdymo programą), bet ne ilgiau, iki jam sukaks 21 metai, yra skiriama ir mokama 1,32 bazinės socialinės išmokos dydžio (50,16 Eur) išmoka per mėnesį, o neįgaliam vaikui – 1,84 bazinės socialinės išmokos dydžio (69,92 Eur) išmoka per mėnesį.

Papildoma išmoka vaikui skiriama kiekvienam bendrai gyvenančių asmenų, išskyrus asmenis, kurie augina ir (ar) globoja tris ar daugiau vaikų, auginamam ir (ar) globojamam vaikui, kuriam globa (rūpyba) nustatyta šeimoje, nuo gimimo iki 18 metų ir vyresniam, jeigu mokosi pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, iki baigs bendrojo ugdymo programą), bet ne ilgiau, iki jam sukaks 21 metai, jeigu vidutinės bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamos, nustatytos Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje, vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio (183 Eur) yra skiriama ir mokama 0,53 bazinės socialinės išmokos dydžio (20,14 Eur) išmoka per mėnesį.

Papildoma išmoka taip pat skiriama kiekvienam bendrai gyvenančių asmenų, kurie augina ir (ar) globoja tris ar daugiau vaikų, auginamam ir (ar) globojamam vaikui, kuriam globa (rūpyba) nustatyta šeimoje, nuo gimimo dienos iki 18 metų ir vyresniam, jeigu jis mokosi pagal

bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa, iki baigs bendrojo ugdymo programą), bet ne ilgiau, iki jam sukaks 21 metai, yra skiriama ir mokama 0,53 bazinės socialinės išmokos dydžio (20,14 Eur) išmoka per mėnesį.

Išmoką vaikui turėtų gauti apie 507 tūkst. vaikų.

2018 m. gruodžio 11 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF) biudžeto 2019 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. XIII-1719**, kuris parengtas atsižvelgiant į anksčiau patvirtintos mokesčių reformos nuostatas bei susijusius lydimuosius įstatymus.

Fondo biudžeto pajamos 2019 m. apskaičiuotos, taikant bendrą draudėjų 1,47 proc. ir apdraustųjų bendrąjį 12,52 proc. socialinio draudimo įmokų tarifus, kurie pasikeitė, lyginant su 2018 metais patvirtintais. Nustatant draudėjų ir apdraustųjų įmokų tarifų dydžius 2019 metams atsižvelgta į 28,9 procentais padidintą darbuotojo bruto darbo užmokestį (dėl dalies draudėjo socialinio draudimo įmokų perkėlimo apdraustajam), taip pat į tai, kad bendrąją pensijos dalį užtikrinanti socialinio draudimo įmokų dalis prijungta prie perskaičiuoto gyventojų pajamų mokesčio tarifo, ir į tai, kad 0,55 procento sumažintas apdraustojo bendrasis socialinio draudimo įmokos tarifas.

Socialinio draudimo įmokos 2019 m. bus skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 120 vidutinių šalies darbo užmokesčių, taikomų apdraustųjų 2019 m. socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti.

Nuo 2019 m. išlaidos bendrajai pensijos daliai bus finansuojamos vien tik valstybės biudžeto lėšomis (numatyta asignavimų iš valstybės biudžeto lėšų suma pagal 2019 m. priskaičiuotas pensijų sumas – 1 719 727 tūkst. Eur), o apdraustųjų pensijų socialinio draudimo įmokomis (8,72 proc.) bus finansuojama individualioji pensijos dalis. Taigi, nuo 2019 m. pensijos bus finansuojamos iš dviejų šaltinių: iš mokesčių pajamų ir socialinio draudimo įmokų.

Svarbu tai, kad dėl anksčiau patvirtintų pensijų kaupimo sistemos pakeitimų nuo 2019 m. lėšos iš VSDF biudžeto daugiau nebus pervedamos į antrosios pakopos pensijų fondus. VSDF 2019 m. biudžete numatytas prašymą nutraukti pensijų kaupimo sutartį pateikusių asmenų sukaupytą lėšų grąžinimas į VSDF biudžetą (prognozuojama, kad pensijų fondų dalyvių, kurie iki 2019 m. birželio 30 d. nutrauks dalyvavimą pensijų kaupime, Lietuvos banko duomenimis, galėtų būti apie 49 tūkst., o jų iš pensijų fondų sugrįžusios lėšos sudarys 117 000 tūkst. Eur).

Nuo 2019 m. VSDF biudžeto lėšos nebebus skiriamos Užimtumo įstatymo nustatytoms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms finansuoti (jos bus finansuojamos iš valstybės biudžeto). Todėl surinktos nedarbo socialinio draudimo įmokos bus skirtos tik nedarbo draudimo išmokoms mokėti, t.y. iš socialinio draudimo įmokų bus finansuojamos tik draudiminės išmokos.

VSDF 2019 m. biudžete taip pat įvertintas numatomas pensijų indeksavimas 2019-2021 m. Vadovaujantis galiojančio Socialinio draudimo pensijų įstatymo 8 straipsnio nuostatomis pensijų indeksavimas yra vykdomas kiekvienais metais ir visos socialinio draudimo pensijos (senatvės, netekto darbingumo, našlių, našlaičių) indeksuojamos tuo pačiu indeksavimo koeficientu. 2019 m. sausio mėnesį dėl indeksavimo visos socialinio draudimo pensijos padidės 7,63 procento (indeksavimo koeficientas – 1,0763). Numatyta, kad 2019 metais vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą bus 358,27 Eur (t.y. vidutiniškai didės 26,52 Eur arba 8 proc., palyginus su 2018 m.).

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1722 ir Žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo Nr. VIII-366 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1723**. Įstatymai yra socialinio draudimo biudžeto lydintieji.

Įstatymų įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. Seimas priėmė **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 10, 15, 16, 32 ir 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34¹ straipsniu įstatymą Nr. XIII-1720**, kuriuo nustatė tokią savarankiškai dirbančių asmenų įmokų bazę, kad jų apmokestinimas po mokesčių ir pensijų reformos, patvirtinus naujus socialinio draudimo ir sveikatos draudimo įmokų tarifus, nedidėtų, išskyrus galimą poveikį dėl maksimalios įmokų bazės.

Nustatyta asmenų, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, socialinio draudimo įmokų bazė – 90 procentų individualios veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus privalomojo sveikatos draudimo, socialinio draudimo įmokų) suma. Nustatyta, kad ūkininkų ir jų partnerių socialinio draudimo įmokų bazę sudaro kiekvieno asmens žemės ūkio veiklos 90 procentų apmokestinamųjų pajamų (neatėmus privalomojo sveikatos draudimo, socialinio draudimo įmokų) suma. Ūkininkų ir jų partnerių, kurių pajamos mokesčiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu ir jie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, nustatyta socialinio draudimo įmokų bazė nesikeitė (jų įmokų baze laikoma 12 MMA suma).

Kai kurioms savarankiškai dirbančių asmenų kategorijoms (pavyzdžiui, vykdantiems individualią veiklą su verslo liudijimais) įmokų našta ženkliai sumažės, nes jie moka įmokas nuo minimaliosios mėnesinės algos.

Įstatymu pavesta Fondo administravimo įstaigoms atlikti neįgalumo lygio, laikinojo nedarbingumo ar darbingumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko ar termino nustatymo pagrįstumo ir teisėtumo asmeniui, turinčiam teisę gauti ar gaunančiam išmoką, priežiūrą. Minėtai priežiūros funkcijai atlikti Fondo administravimo įstaiga galės pasitelkti atitinkamų asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojus specialistus, o prireikus kreiptis į minėtą įstaigą dėl papildomo asmens sveikatos ištyrimo. Gavusi gydytojų specialistų išvadą, Fondo administravimo įstaiga priima sprendimą dėl asmens laikinojo nedarbingumo ir ligos išmokos mokėjimo.

2018 m. gruodžio 11 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 3, 8, 10, 11, 12, 13, 19, 25, 35 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-823 5 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1721**, kuriame nustatė, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazė kalendoriniais metais negali būti didesnė negu praėjusių metų 43 VDU suma.

Šis maksimalus dydis taikomas šiems savarankiškai dirbantiems asmenims: gaunantiems pajamas pagal autorines sutartis, taip pat iš sporto ar atlikėjo veiklos - iš draudėjo, su kuriuo jie nesusiję darbo ar jų esmę atitinkančiais santykiais; ūkininkams ir jų partneriams, šeimynos dalyviams ir asmenims, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, išskyrus asmenis, kurie verčiasi individualia veikla turėdami verslo liudijimus; individualių įmonių savininkams, mažųjų bendrijų nariams ir ūkinių bendrijų tikriesiems nariams.

2018 m. gruodžio 11 d. Seimui priėmus **Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 6, 8, 19, 33, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1728** nuo 2019 m. sausio 1 d. atsisakyta iki šios datos taikyto maksimalios neperskaičiuotos pensijos dydžio (t. y. neperskaičiuotos senatvės ir neperskaičiuotos invalidumo pensijos nuo nurodytos datos mokamos neribojant jų dydžio). Neperskaičiuotos pensijos – tai iki 1995 m. sausio 1 d. paskirtos ir pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymą neperskaičiuotos pensijos.

Be to, įstatyme įvestas priedas už stažo metus neperskaičiuotų senatvės pensijų gavėjams, kurie yra įgiję didesnę kaip 30 metų pensijų socialinio draudimo stažą. Minėtą priedą už stažo metus VSDFV įstaigos apskaičiuoja nuo 2018 m. sausio 1 d. be asmenų prašymo ir nuo šios datos susidariusį pensijų dydžių skirtumą išmoka ne vėliau kaip 2019 m. kovo 31 d.

Įstatyme kartu patikslintos nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliosiančio socialinio draudimo pensijų naujinimo procedūros, t. y. nustatytas ankstesnis senatvės ir netekto darbingumo pensijų naujinimo terminas. Pensijų naujinimą Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos atliks gavusios duomenis apie praėjusiais kalendoriniais metais asmenų įgytą stažą ir apskaitos vienetų skaičių, bet ne vėliau kaip iki liepos 1 d. Apskaičiavus naują socialinio draudimo pensijų dydį, gavėjams bus išmokėtas ir nuo kalendorinių metų sausio 1 d. susidaręs pensijų dydžių skirtumas.

Pagal įstatymo redakciją, galiojančią iki 2018 m. gruodžio 31 d., naujo dydžio socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo pensijos mokėjimas buvo numatytas tik nuo liepos 1 d., tokiu būdu pensijos gavėjai būtų netekę pensijos padidėjimo už 6 mėnesius.

Be to, įstatyme nustatyta patogesnė senatvės pensijos amžių sukakusiems neįgaliesiems didesnių - senatvės pensijų - apskaičiavimo tvarka taikant nuo 2018 m. sausio 1 d. galiojančią šių pensijų apskaičiavimo tvarką. Pagal įstatymą netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjams, kurie senatvės pensijos amžių sukako iki 2017 m. gruodžio 31 d. (toliau – neįgalieji), iki šios datos paskirtų senatvės pensijų, apskaičiuotų pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas, mokėjimą atnaujina (jeigu senatvės pensija didesnė už gaunamą netekto darbingumo (invalidumo) pensiją) VSDFV įstaiga be asmenų prašymo nuo 2018 m. sausio 1 d.

Tik tuo atveju, jeigu pirmiau paminėti neįgalieji nesikreipė dėl senatvės pensijos paskyrimo, jiems senatvės pensijos pagal Pensijų įstatymo nuostatas skiriamos nuo 2018 m. sausio 1 d. pagal jų pateiktus VSDFV įstaigai prašymus.

Įstatyme taip pat numatyta ne vėliau kaip iki 2019 m. kovo 31 d. išmokėti susidariusį pensijų dydžių skirtumą už laikotarpį nuo 2018 m. sausio 1 d., jeigu apskaičiuota senatvės pensija didesnė už mokamą netekto darbingumo (invalidumo) pensiją ir jeigu prašymas dėl jos skyrimo pateiktas iki 2020 m. gruodžio 31 d. (kai pensija skiriama pagal pateiktą prašymą).

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 14, 15, 17 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1346 pavadinimo pakeitimo ir 1 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIII-1730**. Įstatymu atstatyta iki 2018 m. gruodžio 31 d. galiojusi nuostata, kad socialinei įmonei skiriama subsidija apskaičiuojama procentais nuo kiekvienam socialinėje įmonėje dirbančiam tikslinei asmenų grupei priklausančiam darbuotojui tą mėnesį apskaičiuoto visų rūšių darbo užmokesčio, tačiau neviršijant dviejų tą mėnesį galiojančios minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydžių, ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų

draudėjo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos (nuo 2019 m. sausio 1 d. turėjusiame įsigaliojusi įstatyme dviejų MMA dydis buvo pakeistas į 1,55 MMA dydį). Taip pat pakeistas galiojančio įstatymo pakeitimo įstatymo pavadinimas. Įstatymas įsigaliojo nuo paskelbimo (2018 m. gruodžio 20 d.), taikomas nuo 2019 m. sausio 1 d. Įstatymas yra įstatymų Nr. XIII-1720-1730 paketo dalis.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 4 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1732**. Įstatymu nustatyta, kad nepanaudotos savivaldybių biudžetų lėšos piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti pirmiausia naudojamos socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo sąlygoms gerinti ir darbo užmokesčiui didinti bei savivaldybės administracijoje dirbančių socialinių išmokų specialistų darbo užmokesčiui didinti, tam skiriant ne mažiau kaip 20 procentų nepanaudotų lėšų. Įstatymas įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1733**. Įstatymu nustatyta, kad asmenų iki 18 metų pajamos neįskaitomos į individualios veiklos pajamas (į kurias įskaitomos ir pajamos, gautos verčiantis veikla pagal verslo liudijimą ir individualios veiklos vykdymo pažymą); apskaičiuojant vidutines mėnesio pajamas, į individualios veiklos pajamas neįskaityti dalies pajamų (atsižvelgiant į šeimos sudėtį - nuo 15 iki 35 proc.); nustatant neįskaitomų pajamų dalį, vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) įskaitomi į bendrai gyvenančių asmenų sudėtį. Šiais pakeitimais asmenims, vykdančiams individualią veiklą, buvo užtikrinta teisė gauti piniginę socialinę paramą vienodomis sąlygomis su dirbančiais pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu asmenims. Įstatymas įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1, 4, 7, 15, 16, 24 straipsnių pakeitimo ir 17, 18 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo Nr. XIII-882 4 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1734**. Įstatymu įtvirtinta, kad asmenims, kuriems paskirtos šalpos išmokos, išduodami pažymėjimai, kurių formas ir išdavimo tvarką nustato Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDFV) (anksčiau tai buvo socialinės apsaugos ir darbo ministro pareiga). Įstatymas įsigaliojo nuo paskelbimo (2018 m. gruodžio 21 d.), taikomas nuo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. Seimas priėmė **Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 15 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1726**. Įstatymo tikslas – suvienodinti įstatymo formuluotes, reglamentuojančias Garantinio fondo bei Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų naudojimą administravimo kompensacijoms mokėti.

Iki šio įstatymo įsigaliojimo Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatyme buvo numatyta, kad Garantinio fondo lėšos naudojamos Garantinio fondo administravimo išlaidoms apmokėti Garantinio fondo nuostatuose nustatyta tvarka, o Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos naudojamos įmokų į Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimo ir valdymo išlaidoms apmokėti.

Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas buvo parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pastabą dėl Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo mokamų kompensacijų už šių fondų įmokų surinkimą ir pervedimą, išmokų skyrimą ir mokėjimą, šiame įstatyme reglamentuotos skirtingai, nors Garantinis fondas bei Ilgalaikio darbo išmokų fondas savo esme yra panašūs fondai. Todėl šiuo įstatymu buvo suvienodintos įstatymo formuluotos dėl kompensacijų mokėjimo Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui.

Įstatymas įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 pavadinimo, 1 straipsnio, 1, 2, 3, 4 ir 5 priedų pakeitimo ir Įstatymo papildymo III skyriumi įstatymas Nr. XIII-1739** jį lydintys įstatymai (lydintys 20 įstatymų, kuriuose atlikti techniniai pakeitimai, susiję su pagrindiniu įstatymu).

Įstatymas buvo parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarime Nr.KT26 N15/2015 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 68 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ suformuluotą konstitucinę doktriną, kad įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatyme nustatyti esmines asmenų, gaunančių atlyginimą iš valstybės (savivaldybės) biudžeto lėšų, darbo apmokėjimo sąlygas, lemiančias jų darbo užmokestį, t. y. siekiant perkelti į įstatymo lygmenį nuostatas, susijusias su įstatymų pagrindu sudarytų komisijų (darbo grupių, tarybų, teisėjų garbės teismo, darbo arbitražo) pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų ir narių atlygiu už darbą, reglamentuojamą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir atitinkamais ministrų įsakymais (viename teisės akte nustatyti bendrą komisijų narių darbo apmokėjimo sistemą, suteikti galimybę komisijų nariams gauti teisingą atlygį už darbą komisijose).

Įstatymų įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 1 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1413 1 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1688**. Įstatymas numato, kad valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis 2019 metais – 173 eurai. Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 9 straipsnio, 1, 2, 3, 4 ir 5 priedų pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1712**. Įstatymu patikslinti minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai, siekiant, kad, nuo 2019 m. sausio 1 d. įgyvendinus mokesčių reformą ir nustačius 555 eurų minimalią mėnesinę algą (toliau – MMA) ir 173 eurų bazinį algos dydį, jų dydžiai eurai nebūtų mažesni už nustatytą MMA ir atitiktų Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 2 dalies nuostatas, kad minimalusis darbo užmokestis – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą. Taip pat pakelti pareiginės algos koeficientai (apie 20 proc.) specialiesiems pedagogams, psichologams ir socialiniams pedagogams, kurie dirba su specialiųjų poreikių turinčiais vaikais.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

(Įstatymu priimta nuostata dėl mokyklų vadovų ir jų pavaduotojų pareiginės algos koeficiento apatinės ribos pakėlimo įsigalios 2019 m. rugsėjo 1 d.)

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-1727**. Įstatymas priimtas atsižvelgiant į praktikoje kilusias problemas, kai pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą gavėjui, kuris turi draudžiamųjų pajamų ir jų dydis per mėnesį yra mažesnis negu 1 minimalioji mėnesinė alga, reikia apskaičiuoti mokėtiną pareigūnų ir karių valstybinės pensijos priedo už tarnybą dalį. Įstatymas šią nuostatą patobulino, kad būtų palanki pensijos gavėjui - nustatyta, kad mokėtina priedo dalis būtų apskaičiuojama vertinant ne pagal asmens praėjusį mėnesį mėnesio gautų draudžiamųjų pajamų dydį, bet mėnesio, einančio prieš tą mėnesį už kurį mokamas priedas, gautų draudžiamųjų pajamų dydį.

Taip pat Įstatymu atsisakyta nuostatos, kad teisė gauti priedą yra siejama su asmens draustumu pensijų socialiniu draudimu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymą, patikslinant, kad teisė gauti siejama su asmens draudžiamosiomis pajamomis.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1714**. Įstatymu socialinių paslaugų srities darbuotojams, t. y. įstaigų vadovams ir pavaduotojams, struktūrinių padalinių vadovams ir pavaduotojams, specialistams ir kvalifikuotiems darbuotojams, Įstatymo 1 – 4 prieduose nustatytus minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus padidinti 20 procentų. Taip pat numatyti konkretūs pareiginės algos pastoviosios dalies procentiniai dydžiai už socialinių paslaugų srities darbuotojų turimas kvalifikacines kategorijas, nustatytas už keliamus kvalifikacinius reikalavimus.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. priimtas **Teisėjų valstybinių pensijų įstatymo Nr. IX-1011 7 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1735, Teismų įstatymo Nr. I-480 101 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1736, Prokuratūros įstatymo Nr. I-599 52 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1737 ir Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo Nr. VIII-1649 59 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1738**.

Šie Įstatymai patikslinti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 28 d. priimtus Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo ir susijusių įstatymų pakeitimus, pagal kuriuos draudėjo (darbdavio) valstybinio socialinio draudimo įmokos perkeliamos darbuotojui, ir siekiant išvengti nepagrįsto teisėjų valstybinės pensijos dydžio ir minėtų kompensacijų, išmokų ir pašalpų dydžio padidėjimo.

Įstatymų įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6, 16, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1341 3 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII – 1724**. Įstatymu suvienodinti savarankiškai dirbančių asmenų privalomojo sveikatos draudimo įmokų

tarifai, atsižvelgiant į Valstybinio socialinio draudimo įstatyme savarankiškai dirbantiems asmenims nustatytą įmokų bazę.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 2, 3, 6, 8, 13, 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1340 8 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1725.**

Įstatymo pakeitimu nustatyta palankesnė nedarbo draudimo išmokos skaičiavimo tvarka bedarbiams, kuriems nedarbo draudimo išmokos buvo paskirtos iki 2018 m. gruodžio 31 d. ir kurių mokėjimas tęsiamas arba kurios pradėdamos mokėti po 2019 m. sausio 1 d. (nebaigus mokėti paskirtosios nedarbo draudimo išmokos, atnaujinus bedarbio statusą ar kitais nedarbo draudimo išmokos mokėjimo pratęsimo atvejais). T.y. asmenims, kuriems nedarbo draudimo išmokos buvo paskirtos iki 2018 m. gruodžio 31 d. ir kurių mokėjimas bus tęsiamas arba kurios bus pradėtos mokėti po 2019 m. sausio 1 d., nedarbo socialinio draudimo išmokos pastovioji dalis bus perskaičiuojama atsižvelgiant į pasikeitusį MMA dydį.

2018 m. gruodžio 11 d. Seime priimtas **Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 35, 37, 38, 39, 391, 40, 41, 44, 50, 54 straipsnių pakeitimo ir 51, 52, 53 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo Nr. XIII-1342 3 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII – 1729.**

Įstatymu užtikrinta, kad darbdaviams, vykdančioms profesinį mokymą pagal pameistrystės formą ir, kurie pagal pameistrystės darbo sutartį įdarbino Užimtumo tarnybos siūstus asmenis, kompensuojama darbo užmokesčio, nurodyto įdarbinto pagal pameistrystės darbo sutartį asmens darbo sutartyje, dalis būtų ne mažesnė nei iki mokesčių reformos įgyvendinimo.

2018 m. gruodžio 20 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 6 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1827**, kuriame nustatyta maksimali kompensuojamojo uždarbio motinystės socialinio draudimo išmokoms riba, atsižvelgiant į tai, kad nuo 2019 m. įsigalioja socialinio draudimo įmokų ribojimas maksimaliu dydžiu (remiantis patvirtinta mokesčių ir pensijų reforma).

Įstatyme nustatyta, kad kompensuojamasis uždarbis motinystės išmokoms apskaičiuoti negali viršyti atitinkamų kalendorinių metų socialinio draudimo įmokų bazės, galiojančios laikotarpiu, už kurį skaičiuojamas kompensuojamasis uždarbis. Kai kompensuojamasis uždarbis motinystės išmokos dydžiui nustatyti apskaičiuojamas pagal draudžiamąsias pajamas, turėtas keliuose darbovietėse, atitinkamų kalendorinių metų socialinio draudimo įmokų bazė taikoma kiekvienoje darbovietėje turėtoms pajamoms atskirai.

Anksčiau priimtais Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (Nr. XIII-1336) pakeitimais įvestas socialinio draudimo įmokų, išskyrus privalomojo sveikatos draudimo įmokas, ribojimas: 2019 metais – 120 vidutinių darbo užmokesčių (VDU) per metus, 2020 metais – 84 VDU, 2021 ir vėlesniais metais – 60 VDU per metus.

2018 m. gruodžio 20 d. priimtas **Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio 4 skyriaus pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1828.** Įstatymu Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininko, Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Komisijos narių darbo užmokestis prilygintas Seimo, Seimo Pirmininko, Respublikos Prezidento ar

Ministro Pirmininko paskirtų institucijų – Konkurencijos tarybos, Lietuvos radijo ir televizijos komisijos, Lietuvos kultūros tarybos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Ryšių reguliavimo tarnybos, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko, jo pavaduotojų ir narių koeficientams.

Įstatymo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 20 d. priimtas **Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento kanceliarijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros, savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes patvirtinimo“ Nr. XIII-1896**. Šis Seimo nutarimas į aukštesnę institucijų grupę perkėlė tam tikras institucijas – Vyriausią tarnybinės etikos komisiją, Žurnalistų etikos inspektorius tarnybą bei Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centrą (perkeltos iš 3 grupės į 2 įstaigų grupę).

Taip pat Seimas 2018 m. birželio 29 d. priėmė naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymą (Nr. XIII-1370), kuris įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d. ir kuriame keičiasi įstaigų grupių, kurioms priskiriamos valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos, skaičius – lieka tik 3 įstaigų grupės vietoj buvusių 4. Todėl nutarimas taip pat patikslintas, papildant 2018 m. birželio 29 d. priimtais pakeitimais, kurie yra numatyti Valstybės tarnybos įstatyme Nr. XIII-1370 – vietoj 4 įstaigų grupių paliktos 3, atitinkamai tikslinant 2 ir 3 grupes.

Seimo nutarimo įsigaliojimo data – 2019 m. sausio 1 d.

2018 m. gruodžio 20 d. Seime priimtas **Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 4 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1831**. Įstatymu nustatyta, kad viena iš sričių, kuriai 2019 metais savivaldybių tarybų nustatyta tvarka naudojamos nepanaudotos savivaldybių biudžetų lėšos piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti, – švietimo pagalbos specialistų (socialinių pedagogų, psichologų, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą teikiančių specialistų) darbo užmokesčiui mokėti. Ši nuostata galioja nuo 2019 m. sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.

2019 m. vasario 12 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1961**, kuriame nustatė, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. bus draudžiamas valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu nesukakęs senatvės pensijos amžiaus vienas iš tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas, nuolat prižiūrintis namuose neįgalų asmenį, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

Draudimas valstybės lėšomis minėtų rūšių socialiniu draudimu bus taikomas tik tada, jeigu paminėti asmenys tuo laikotarpiu neturi draudžiamųjų pajamų arba jų draudžiamųjų pajamų suma mažesnė negu minimalioji mėnesinė alga, o pensijų draudimu – dar ir tuo atveju, jeigu jie negauna jiems patiems priklausančios valstybinės socialinio draudimo pensijos, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių (maitintojo netekimo) pensiją, valstybinės pensijos, šalpos pensijos, socialinės pensijos arba šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose.

Šiuo metu valstybės lėšomis draudžiami tik slaugytojai, kurių slaugomiems namuose neįgaliesiems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis.

2019 m. vasario 12 d. priimtas **Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas (nauja redakcija) Nr. XIII-1959** ir jį lydintis **Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 17 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1960**.

Abu teisės aktai įsigalios 2019 m. rugsėjo 1 d. Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo pakeitimui 2019 metais valstybės biudžete papildomai skirta 1,3 mln. eurų. Iš viso paramai būstui įsigyti ir išsinuomoti 2019 metams skirta 6,5 mln. eurų.

Priimtu paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti reglamentuojančiu įstatymu sudaromos sąlygos savivaldybėms išsinuomoti būstą iš fizinių ar juridinių asmenų ir pernuomoti jį žmonėms, kuriems reikia socialinio būsto. Valstybės biudžetas savivaldybėms kompensuos 70 proc. lėšų Vilniaus mieste ir rajone, Kauno, Klaipėdos, Palangos miestuose ir Neringoje, kitose savivaldybėse – po 80 proc. Likusi nuomos mokesčio dalis būtų apmokama iš nuomininkų mokamo mokesčio.

Dėl socialinio būsto nuomos nuo rugsėjo galės kreiptis daugiau nedidelės pajamos gaunančių žmonių nei dabar, nes riba, iki kurios užtikrinama teisė pretenduoti į tokį būstą, didinama 20 proc. Tai reiškia, kad jei žmogus gauna minimalią algą, jis galėtų gauti valstybės paramą būstui nuomotis, skirtingai nuo dabartinės situacijos, kai laikoma, jog šios pajamos jau per didelės.

Dar vienas įstatymu siūlomas pakeitimas, kad savivaldybėms numatoma pareiga sumažinti socialinio būsto nuomos mokestį ar iš viso nuo jo atleisti žmones, kurių gaunamos pajamos asmeniui ar vienam šeimos nariui per mėnesį neviršija 183 eurų.

Nustatoma, kad šeima laikomi ne tik sutuoktiniai, bet ir asmenys, sudarę registruotos partnerystės sutartį. Nors Lietuvoje registruota partnerystė neįteisinta, bet ją galima sudaryti užsienyje.

Įtvirtinama, kad šeimos nariais nereikalaujant teismo sprendimo gali būti laikomi neįgalieji, gyvenantys kartu su savo tėvais, taip pat globėjai ar rūpintojai su globojamais asmenimis, kuriems nustatyta globa ar rūpyba. Tai svarbu, kai šeima pretenduoja į paramą, o jos pajamos vertinamos atsižvelgus į šeimos narių skaičių.

Šeimos nariais būtų laikomi ir nesusituokę, savo vaikų neauginantys pilnamečiai vaikai iki 24 metų, jeigu jie mokosi bendrojo ugdymo, aukštojoje ar profesinio mokymo mokykloje.

Prie šeimos priskiriami ir kartu gyvenantys sutuoktinių ar asmens tėvai, jeigu jie nurodomi prašyme.

Išperkamoji būsto nuoma tampa lygiaverte subsidijoms kreditui gauti, todėl padidinama pajamų riba, iki kurios galima pretenduoti į valstybės paramą išperkamajai nuomai ar subsidijas kreditui. Taip norima padėti ilgainiui įsigyti būstą žmonėms, kurie patys vieni neturi finansinių galimybių, bet yra pajėgūs tai padaryti su valstybės parama. Subsidijos kreditui lieka tokios pat, kokios nustatytos šiuo metu – 10-20 proc.

Panaikinami „spąstai“, kai asmuo negali pretenduoti į socialinio būsto nuomą, nes viršija nustatytus pajamų dydžius, bet dar negali pasinaudoti valstybės iš dalies kompensuojamu būsto kreditu ar nuomos mokesčio dalies kompensacija, nes gauna per mažai pajamų.

Žmonėms ar šeimoms, kurios buvo išbrauktos iš paramos laukiančiųjų sąrašo dėl laikino pajamų padidėjimo, ketinama nustatyti galimybę per 3 metus „sugrįžti“ į šį sąrašą ir toliau laukti socialinio būsto nuomos, užskaitant ankstesnį laukimo laikotarpį.

Skiriant socialinį būstą norima užtikrinti, kad atskirus kambarius turėtų ne tik neįgalieji ar sunkiomis lėtinių ligų formomis sergantys šeimos nariai, bet ir skirtingų lyčių vyresni nei 9 metų vaikai ar vyresni nei 9 metų vaikai nuo tėvų.

Jeigu savivaldybės išnuomotame socialiniame būste gyvenantis žmogus ar jo šeimos narys tampa neįgalus ir jam ar šeimos nariui turi būti nuomojamas specialiai pritaikytas būstas, toks socialinis būstas turi būti suteikiamas nesilaikant eiliškumo.

2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2018 m. spalio 24 d. posėdyje kaip specializuotas Socialinių reikalų ir darbo komitetas (toliau – Komitetas) apsvarstė **2018-2019 metų Tarybos rekomendacijos Lietuvai įgyvendinimo priemonių planą** (toliau – planas). Planą parengė LR Ūkio ministerija; patvirtino Nacionalinės reformų darbotvarkės įgyvendinimo priežiūros komisija. Jam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) pasitarime. Plano gairės yra Europos semestras ir konkrečioms šalims (iš jų – Lietuvai) skirtos Tarybos rekomendacijos. Lietuvai buvo pateiktos šios rekomendacijos: 1 – gerinti mokesčių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą kartu sprendžiant pensijų adekvatumo klausimą; 2 – gerinti švietimo ir mokymo sistemos, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę, veiksmingumą ir atitiktį darbo rinkos poreikiams. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos rezultatus toliau persiorientuojant nuo stacionariosios prie ambulatorinės priežiūros, stiprinant ligų prevencijos priemones, be kita ko, vietos lygmeniu, ir didinant priežiūros paslaugų kokybę ir įperkamumą. Gerinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą siekiant mažinti skurdą ir pajamų nelygybę; 3 – skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų veiksmingumą, užtikrinant veiksmingą valdžios institucijų vykdomą mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos koordinavimą ir šalinant viešųjų priemonių, kuriomis remiamas mokslo ir verslo bendradarbiavimas, spragas ir neefektyvumą.

Planas parengtas pagal kiekvieną iš šių 3 rekomendacijų, nustačius 8 tikslus, 51 įgyvendinamą ir planuojamą įgyvendinti priemonę, kiekviena priemone siekiamus rezultatus, įgyvendinimo terminus ir atsakingas institucijas. Pagal kiekvieną tikslą pateikti 2016-2020 m. rodikliai. Socialinės apsaugos ir darbo srityje numatyta įgyvendinti 10 priemonių. Už jų įgyvendinimą yra atsakinga vien Socialinės apsaugos ir darbo ministerija arba kartu su kitomis ministerijomis ar institucijomis.

Plane pagal pirmą rekomendaciją yra numatyta įgyvendinti šias priemones: įvertinus galimybę ir nustačius tikslingumą, visą ar dalį darbdavio socialinio draudimo įmokos (įskaitant privalomojo sveikatos draudimo įmokas) perkelti darbuotojui, sujungti gyventojų pajamų mokestį ir bendrajai pensijai finansuoti skirtą valstybinio socialinio draudimo įmokų dalį; įvertinti ir pasiūlyti priemones, būtinas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamoms didinti ir demografijos poveikiui pensijų sistemai ilguoju laikotarpiu mažinti; tobulinti antrąją ir trečiąją pensijų sistemos pakopas ir skatinti profesinių pensijų kaupimą; užtikrinti nuoseklų socialinio draudimo pensijų didėjimą atsižvelgiant į augančią

ekonomiką ir didėjantį darbo užmokesčio fondą. Pagal antrą rekomendaciją yra numatyta įgyvendinti šias priemones: pertvarkyti ir modernizuoti profesinio mokymo įstaigų tinklą, pritaikant fizinę ir informacinę aplinką neįgaliesiems, kad būtų tenkinami darbo rinkos poreikiai ir užtikrintos mokymosi visą gyvenimą galimybės; susieti socialines išmokas su minimaliu vartojimo krepšeliu; tobulinti išmokų vaikams teisinį reguliavimą, užtikrinant išmokos vaikui („vaiko pinigų“) nuoseklų didinimą; pratęsti papildomai skiriamos socialinės pašalpos įsidarbinus mokėjimo terminą nuo 6 iki 12 mėn.; plėsti socialinio būsto fondą, nuomojant būstą rinkoje, skatinant nuomotojus; visiems asmenims ir šeimoms, turintiems teisę į paramą būstui išsinuomoti, sudarant sąlygas gauti būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją; sukurti paramos jaunos šeimoms (iki 35 metų, nepaisant pajamų), įsigyjančioms pirmąjį būstą ne didmiesčiuose, sistemą; nustatyti naują tikslinių kompensacijų mokėjimo tvarką, panaikinančią didelius atotrūkius tarp tikslinių kompensacijų ir diskriminacines nuostatas dėl amžiaus.

2018 m. gruodžio 12 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstė Europos Komisijos (toliau – EK) komunikatą Europos Parlamentui (toliau – EP), Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui (toliau – EESRK) ir Regionų komitetui (toliau – RK) **„2019 m. Komisijos darbo programa. Pažadų tesėjimas ir pasiruošimas ateičiai“** (Nr. KOM(2018)800 galutinis / ES-18-211). Įvertinęs komunikate pateiktus pasiūlymus, Komitetas pasiūlė Seimo Europos reikalų komitetui ir Užsienio reikalų komitetui labai aktualių Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktų kategorijai priskirti komunikato I priedo „Naujos iniciatyvos“ iniciatyvą Nr. 10 - veiksmingesnė bendrosios rinkos teisėkūra. Komitetas nusprendė, kad svarstys tuos šios iniciatyvos dokumentus, kurie bus susiję su Komiteto veiklos kryptimis. Atsakingais už dalyvavimą pozicijos dėl šios iniciatyvos dokumentų rengimo ir derinimo procese Komitetas paskyrė Gintarę Skaistę ir Tomą Tomiliną. Komitetas nusprendė, kad netikslinga svarstyti šios iniciatyvos dokumentų atitikimo subsidiarumo principui, kadangi jie bus neteisinio pobūdžio.

2019 m. EK darbo programoje apibrėžiami planuojami veiksmai iki 2019 m. politinio ciklo pabaigos (EP rinkimų): pristatyti 15 naujų iniciatyvų, atšaukti 10 dar nepriimtų tikslo nebeatitinkančių pasiūlymų, peržiūrėti 10 galiojančių teisės aktų pagal reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT). Be to, įvardinti 84 svarstomi prioritetiniai pasiūlymai, kuriems reikia greito EP ir Tarybos patvirtinimo. Darbo programa iki politinio ciklo pabaigos siekiama įgyvendinti dešimt EK pirmininko J. C. Juncker paskelbtų politinių prioritetų: skatinti darbo vietų kūrimą, ekonomikos augimą ir investicijas, kurti bendrąją skaitmeninę rinką ir Energetikos sąjungą, kovoti su klimato kaita, gilinti vidaus rinką, stiprinti Ekonominę ir pinigų sąjungą, plėtoti prekybos politiką, stiprinti teisinę valstybę, vystyti migracijos politiką, didinti ES vaidmenį pasaulyje, formuoti demokratiškesnę ES.

2018 m. gruodžio 12 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvarstęs EK ataskaitą **„Metinė 2017 m. subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo ataskaita“** (Nr. KOM(2018)490 galutinis) ir EK komunikatą EP, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, EESRK ir RK **„Subsidiarumo ir proporcingumo principų vaidmens stiprinimas formuojant ES politiką“** (Nr. KOM(2018)703 galutinis / ES-18-215), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Ataskaitoje teigiama, kad kaip ir ankstesniais metais, 2017 m. subsidiarumo ir proporcingumo principai išliko pagrindine teisėkūros diskusijų tema. Visos Europos sprendimų priėmimo procese dalyvaujančios institucijos aktyviai užtikrino šių principų taikymą ir stebėseną. Nacionaliniai parlamentai ir toliau intensyviai taikė subsidiarumo kontrolės mechanizmą teikdami daug pagrįstų nuomonių, o regioniniai parlamentai, turintys įstatymų leidžiamąją valdžią, ir toliau dalyvavo įgyvendinant subsidiarumo kontrolės mechanizmą jiems svarbiais klausimais. EK dėmesį skyrė tolesniam sustiprintai geresnio reglamentavimo darbotvarkei įgyvendinti, taip pat esamų politikos sistemų vertinimui prieš pateikiant persvarstytus teisės aktus. Subsidiarumo kontrolės ir stebėsenos klausimai taip pat buvo svarbūs atitinkamoje EP ir RK darbotvarkėje.

Taip pat 2017 m. ES teisės aktų leidėjas pirmą kartą priėmė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, pagal kurį pradėta geltonosios kortelės procedūra, t. y. pasiūlymą dėl Tarybos reglamento, kuriuo įsteigiama Europos prokuratūra. Po kelerių metų trukusių derybų reglamentas pagaliau buvo priimtas taikant tvirtesnio bendradarbiavimo procedūrą; nuo pradinių Komisijos pasiūlymų jis skiriasi keliais aspektais, tačiau nauja tarnyba įsteigta.

Visų lygių institucijos dalyvavo svarstant, kaip užtikrinti ir gerinti subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymą. EP aptarė subsidiarumo ir proporcingumo principus rengdamas reguliarius pranešimus savo iniciatyva. EK pradėjo tarpinstitucinį svarstymą įsteigdamą EK pirmininko pirmojo pavaduotojo vadovaujamą subsidiarumo, proporcingumo ir veikimo mažiau, bet efektyviau darbo grupę. Ataskaitoje darbo grupė pateikė pasiūlymus dėl esamos nacionalinių ir regioninių parlamentų bei regioninių ir vietos institucijų įtraukimo į ES teisės aktų rengimo ir įgyvendinimo procesą sistemos patobulinimų ir nurodė, kuriems patobulinimams reikia Sutarčių keitimo.

Komunikate pristatytas aukščiau minėtos darbo grupės veiklos rezultatas. Iniciatyvą sudaro komunikatas ir du priedai. Komunikate pažymima, jog reikia naujų darbo subsidiarumo ir proporcingumo srityje metodų, kad vietos bei regionų valdžios institucijos ir nacionaliniai parlamentai galėtų veiksmingiau prisidėti prie ES politikos formavimo ir naujų teisės aktų rengimo. Jei siūlomi nauji metodai būtų patvirtinti, subsidiarumas ir proporcingumas būtų nuosekliau vertinamas visais valdžios lygmenimis. Tam būtų galima naudoti paketo priede pateikiamą metodiką – kontrolinį subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymosi kriterijų sąrašą. Pakete siūloma pailginti nacionalinių parlamentų nuomonių apie ES teisės aktų projektus teikimo terminą, iš jo išskaičiuojant kalėdinių švenčių laikotarpį.

2018 m. gruodžio 19 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvaustės EK komunikatą EP, Tarybai, Europos centriniam bankui, EESRK, RK ir Europos investicijų bankui „**2019 m. metinė augimo apžvalga. Stipresnė Europa pasaulinio neapibrėžtumo sąlygomis**“ (Nr. KOM(2018)770 galutinis / ES-18-219) ir prie šio komunikato pridedamą EK ir Tarybos **Bendros užimtumo ataskaitos projektą** (Nr. KOM(2018)761 galutinis / ES-18-221), Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktoms LR pozicijoms dėl abiejų dokumentų.

Komunikate „**2019 m. metinė augimo apžvalga. Stipresnė Europa pasaulinio neapibrėžtumo sąlygomis**“ EK pristatė savo požiūrį į kitų metų Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonominius ir socialinius prioritetus. 2019 m. Europos Semestras – ekonominės, fiskalinės ir socialinės politikos koordinavimo ciklas – prasidėda Europos ekonomikai toliau plečiantis, suteikiant darbo vietas rekordiniam žmonių skaičiui ir mažinant socialinę atskirtį bei skurdą. Pabrėžiama, kad

tuo pačiu 2019 m. Europos Semestras prasideda ir mažiau dinamiškos ekonomikos augimo Europoje kontekste. Tai suteikia galimybę įgyvendinti reformas, reikalingas spręsti neatidėliotinas problemas, atsižvelgiant į didėjantį netikrumą pasaulyje ir galimas rizikas viduje. Metinė augimo apžvalga pateikiama kartu su rekomendacija dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonomikos politikos, išpėjimo mechanizmo ataskaita ir bendros užimtumo ataskaitos projektu. Metinėje augimo apžvalgoje išskirtos didžiausios problemos ir iššūkiai: nuolatiniai iššūkiai (žemas produktyvumo augimas; nuolatinė pajamų nelygybė ir lėtas skurdo mažinimas; regioniniai ir teritoriniai skirtumai; didelės viešosios ir privačios skolos ir kiti likę makroekonominiai disbalansai, ypač euro zonoje), trumpalaikiai iššūkiai (didėjantis protekcionizmas ir geopolitinė įtampa, daranti įtaką prekybos santykiams; nestabilumas kylančiose rinkose; įgūdžių neatitikimas ir kai kuriose šalyse ir sektoriuose atsirandantis darbo jėgos trūkumas; migracija; lėta naujų skaitmeninių technologijų sklaida; palaipsniui mažėjanti centrinio banko paskata; reformų tempo praradimas/reformų pasikeitimo rizika ir fiskalinio disbalanso pablogėjimas) ir vidutinės ir ilgalaikės problemos (naudojimas skaitmeninio augimo potencialu; technologinių pokyčių poveikis darbuotojams ir konkreitiems sektoriams; demografinių pokyčių poveikis ir migracijos vaidmuo; klimato kaitos sušvelninimas ir prisitaikymas prie jo; tausios gamtos išteklių naudojimas). Tai pat pateikiamos gairės, kuriomis turėtų būti vadovaujama rengiant nacionalines reformų darbotvarkes, bei papildomos pastangos, kurių turi būti imamasi ES lygmeniu: užtikrinti kokybiškas investicijas ir nukreipti į investicijas į spragas mokslinių tyrimų ir inovacijų, švietimo, mokymo, įgūdžių ir infrastruktūros srityse; sutelkti dėmesį į reformas, kurios didina našumo augimą, integraciją ir institucinę kokybę; užtikrinant makrofinansinį stabilumą ir patikimus viešuosius finansus. ES ir jos valstybės narės raginamos didinti savo augimo potencialą ir ekonominį bei socialinį atsparumą, taip sustiprinant gebėjimą susidoroti su rizikomis ir paversti ilgalaikius iššūkius galimybėmis. Valstybės narės turėtų pagreitinti savo reformų darbotvarkių įgyvendinimą ir pagrindines reformas. Ypač svarbu užtikrinti dar didesnę sąveiką tarp ekonominės ir socialinės politikos prioritetų finansuojant iš ES biudžeto, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymus dėl kitos daugiametės finansinės programos. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad socialiniai partneriai ir nacionaliniai parlamentai būtų visapusiškai įtraukti į reformų procesą.

Iš **Bendros užimtumo ataskaitos**, kurioje analizuojama užimtumo ir socialinė padėtis Europoje, **projekto** matyti, kad, atsižvelgiant į socialinę švieslentę, kuri iliustruoja Europos socialinių teisių ramstį, Europa daro pažangą. Visoje ES toliau kuriamos darbo vietos, mažėja nedarbas ir gerėja socialinė padėtis. Antrąjį 2018 m. ketvirtį ES dirbo 239 mln. žmonių – tai didžiausias kada nors užregistruotas skaičius. Nedarbo lygis toliau mažėjo ir 2018 m. II ketv. siekė 6,9 proc. Nors užimtumas auga, tačiau dirbtų valandų skaičius vis dar atsilieka nuo 2008 m. lygio. Žmonių, kuriems kyla skurdo arba socialinės atskirties rizika, dalis 2017 m. pastebimai sumažėjo: palyginti su ankstesniais metais, iš skurdo išbrido arba socialinę atskirtį įveikė daugiau kaip penki milijonai žmonių. Bendras žmonių, kuriems kyla skurdo arba socialinės atskirties rizika, skaičius sumažėjo labiau už prieš krizę buvusį lygį. Tačiau, kad ekonomika atsigauna, dar turi pajusti visos visuomenės grupės. Vyresnio amžiaus asmenų užimtumas pastarąjį dešimtmetį gerokai išaugo, bet jaunimui, žemos kvalifikacijos gyventojams ir migrantų kilmės asmenims įsidarbinti tebėra sunku keliose valstybėse narėse. Moterų dalyvavimas darbo rinkoje toliau sparčiai auga, bet vyrų ir moterų darbo užmokesčio bei pensijų skirtumas vis dar labai nesumažėjo. Apskritai nelygybė ir skurdas tebėra susirūpinimą.

2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

2018 m. rugsėjo 19 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas (toliau – Komitetas), vykdydamas parlamentinę kontrolę, gilinosi į situaciją **dėl vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos** bei domėjosi globos centrų bei budinčių globotojų veikla.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. įsigaliojo nauja Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 redakcija, kurioje numatyta vaiko teisių apsaugos skyrių centralizacija – savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriai tapo pavaldūs vienai institucijai – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba).

Socialinės apsaugos ir darbo viceministrė Vilma Augienė, apžvelgdama vaiko teisių apsaugos situaciją šalyje laikotarpiu nuo pertvarkos pradžios (nuo liepos 1 d. iki rugsėjo 14 d.) pažymėjo, kad Tarnyba dėl galimų Vaiko teisių pažeidimų gavo 3816 pranešimų. Atkreiptas dėmesys, kad ne darbo metu vaikų, kuriuos reikėjo apsaugoti, buvo beveik dvigubai daugiau nei darbo valandomis ar darbo dienomis. Daugiausia pranešimų susiję su galimu smurtu prieš vaiką. Per šį laikotarpį pirmasis grėsmės vaikui lygis (tais atvejais, kai pažeistos vaiko teisės, tačiau nėra grėsmės vaiko saugumui sveikatai ir gyvybei) nustatytas 2491 vaikui. Antrasis grėsmės vaikui lygis, kai vaikai paimti iš atstovų pagal įstatymą nustatytas 589-iems vaikams.

Posėdyje atkreiptas dėmesys, kad nustatant vaikų laikiną apgyvendinimą net 7 proc. atvejų vaikai apgyvendinami sveikatos priežiūros įstaigose (t. y. ligoninėse). Komiteto nariai išsakė nuomonę, kad tokių apgyvendinimo atvejų iš viso neturėtų būti. Be to, nors ir plėtojamos vaikų globos paslaugos, tačiau daugiau nei trečdaliui (32 proc.) vaikų, netekusių tėvų globos, laikinas apgyvendinimas nustatomas globos institucijose.

Informuodami apie įgyvendinamus pokyčius vaiko teisių apsaugos srityje, ministerijos atstovai pateikė duomenis, kad šiuo metu globos centrų funkcijas šalyje vykdo 58 įstaigos, kuriose paslaugas teikia 73 budintys globotojai. Pažymėta, kad vidutiniškai vienam globotojui tenka po du vaikus. Pagalbą budintiems globotojams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, šeimynų dalyviams, įtėviams teikia bei organizuoja atestuoti asmenys, socialiniai darbuotojai, socialiniai pedagogai, psichologai ir kiti specialistai, atsižvelgiant į poreikį.

Komitetas informuotas, kad šiuo metu šalyje veikia 12 mobilių komandų, kuriose dirba 33 specialistai. Vis dar trūksta 3 psichologų. Mobiliosios komandos per savaitę aplanko nuo 3 iki 20 šeimų, kuriose galimai pažeidžiamos vaikų teisės. Šios komandos nuo vaiko paėmimo iš nesaugios aplinkos teikia šeimai intensyvią pagalbą, atlieka saugumo ir rizikos bei pagalbos poreikių vertinimą šeimose, padeda jos nariams keisti elgesį, kad vaikui būtų sudaroma saugi aplinka, rengia rekomendacijas atvejo vadybininkams dėl tolesnio darbo su šeima organizavimo.

Aptariant atvejo vadybininkų darbo krūvius, paminėta, kad rugsėjo mėnesį jau yra įvykę apie 400 atvejo vadybos posėdžių. Pažymėta, kad savivaldybėse su šeimomis dirba apie 1200 socialinių darbuotojų ir 219 iš jų pareiginėse instrukcijose numatyta atvejo vadybos funkcija.

Posėdyje dalyvavę vaiko teisių apsaugos ekspertai išsakė nuogastavimus, kad budinčių globotojų ar globėjų parengime stebimas ne tiek kokybės, kiek kiekybės siekimas, kas gali neigiamai atsiliiepti globojamiems vaikams. Pažymėta, kad savivaldybių lygmeniu nėra užtikrinama pakankama kompleksinių paslaugų šeimai sistemos plėtra. Be to, įžvelgiama rizika, kad globos centrai, teikdami

pagalbą, prioritetą teikia ne vaikui, o budinčiam globotojui. Tokiu atveju, stebint vaiko padėtį, svarbus Tarnybos teritorinių skyrių vaidmuo, juose dirbančio personalo kvalifikacijos kėlimas.

Posėdyje diskutuota dėl teisinės bazės tobulinimo, numatant reikalavimą, kad dėl tinkamumo globoti vaiką būtų vertinami ne tik būsimi globėjai ir budintys globotojai, bet ir kartu su jais gyvenantys pilnamečiai asmenys, atkreipiant dėmesį į jų sveikatos būklę, teistumą, tokio būdu siekiant užtikrinti globojamų vaikų saugumą.

Posėdyje atkreiptas dėmesys į tai, jog budintys globotojai gali teikti tik trumpalaikės globos paslaugas, tad pasitaiko atvejų, kad jų prižiūrimiems vaikams neradus nuolatinių globėjų, po metų jie būna priversti grįžti į vaikų globos institucijas. Be to, kaip itin skaudė problema įvardyta globėjų kaita, t. y. pasitaiko atvejų, kai globėjai atsisako globojamo vaiko. Pažymėta, kad tuomet vaikai patiria pakartotinę traumą, kas sukelia neigiamas pasekmes tolesniam jų gyvenimui bei psichinei sveikatai.

Komiteto pirmininkė Rimantė Šalaševičiūtė, apibendrindama posėdyje išsakytas pastabas, pabrėžė, kad šis posėdis – tik darbo pradžia. Pirmininkė pažymėjo, kad komitetas, įvertinęs iškeltas problemas ir išdiskutavęs jas su specialistais, ketina rengti atitinkamų teisės aktų pakeitimus, siekiant, kad vaiko teisių apsaugos sistema veiktų kuo efektyviau. Pirmininkė pažymėjo, kad komitetas tęs parlamentinę kontrolę dėl vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos eigos lapkričio mėnesio antroje pusėje, kai bus aiškesnė situacija dėl statistikos ir problemų šioje srityje.

2018 m. spalio 10 d. posėdyje, dalyvaujant socialinės apsaugos ir darbo ministrui Linui Kukuraičiui, „Sodros“ direktoriui Mindaugui Sinkevičiui, pristatytos 2019 metais numatytos įgyvendinti **visuomenės informavimo priemonės apie pensijų kaupimo sistemos naujoves nuo 2019 m. sausio 1 d.**

Posėdyje akcentuota „Sodros“ pareiga tinkamai informuoti nuo 2019 m. sausio 1 d. pirmą kartą įtrauktus į pensijų kaupimo sistemą dirbančiuosius iki 40 m., kurie iki šiol nekaupė, atsižvelgus į tai, kad už juos bus pradėdamos skaičiuoti pensijų įmokos (nuo 2019 m. liepos 1 d.). Šiuos asmenis (jų yra apie 160 tūkst.) 2019 m. sausio–vasario mėn. „Sodra“ asmeniškai informuos per elektroninę gyventojų aptarnavimo sistemą (EGAS), o tiems kurie nepasitikrins paskyros – bus siunčiami registruoti laišškai.

Komiteto pirmininkė R. Šalaševičiūtė atkreipė dėmesį, kad šiuo metu pensijos kaupime dalyvaujantiems asmenims, siekiant priimti sprendimą – kaupti toliau ar grįžti į „Sodrą“ – aktualu žinoti, kaip keistųsi jų socialinio draudimo senatvės pensijos dydis tuo atveju, jeigu jie nuspręstų grįžti į „Sodrą“ su visa sukaupta pinigų suma ir jų pensijos dydis būtų nemažinamas dėl dalyvavimo kaupime. „Sodros“ direktorius informavo komitetą apie rengiamą skaičiuoklę socialinio draudimo senatvės pensijos dydžiui apskaičiuoti, kurią bus galima naudoti 2019 m. sausio mėnesį.

Komiteto pirmininkė R. Šalaševičiūtė pasiūlė informaciją apie pakeitimus pateikti ne tik dienraščiuose, bet ir savaitraštyje „Savaitė“, populiariame tarp vyresnio amžiaus gyventojų.

2018 m. spalio 18 d. Komitetas svarstė parlamentinės kontrolės klausimą **dėl profesinės reabilitacijos sistemos bei jos pokyčių**. Dar 2012 m. pabaigoje Valstybės kontrolė, atlikusi valstybinį auditą „Objektyvus neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymas ir efektyvi profesinė reabilitacija – vis dar siektinas tikslas“, iš esmės konstatavo, kad profesinė reabilitacija yra neveiksminga, nes neužtikrina neįgaliųjų integracijos į darbo rinką, kai pagrindinis jos tikslas –

ugdyti ar atkurti asmens darbingumą, didinti darbinės veiklos galimybes, siekiant asmens įsidarbinimo.

Nors visos institucijoms teiktos Valstybės kontrolės rekomendacijos buvo įgyvendintos, tačiau ir šiai dienai, kaip rodo praktika, profesinės rehabilitacijos sistema tebeturi trūkumų. Posėdyje dalyvavę Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai pažymėjo, kad tebekyla profesinės rehabilitacijos programos įgyvendinimo problemos – profesinės rehabilitacijos poreikis nustatomas formaliai, neatsižvelgiant į asmens galimybes dalyvauti profesiniame mokyme; nepakankamai laiko skiriama profesinių gebėjimų įvertinimui, nuo kurio priklauso tolesnės profesinės rehabilitacijos programos efektyvumas; atlikus profesinį orientavimą, siūloma dalyvauti tik profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų programose; individuali profesinės rehabilitacijos programa sudaroma atsižvelgiant tik į konkrečios profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančios įstaigos turimas galimybes ir kt.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija komiteto narius informavo, kad bendradarbiaudama su Užimtumo tarnyba ir konsultuodamasi su nevyriausybinėmis organizacijomis, profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančiomis įstaigomis, rengia Užimtumo įstatymo pakeitimus profesinės rehabilitacijos paslaugų teisiniam reguliavimui patobulinti, siekiant padėti ne tik neįgaliesiems, bet ir kitiems socialiai pažeidžiamiems, ilgą laiką nedirbusiems asmenims, turint tikslą atkurti darbingumą bei padidinti jų galimybes integruotis į darbo rinką. Komiteto nariai teigiamai įvertino vykdomus pokyčius bei paragino SADM nedelsiant Seimui pateikti teisės aktų pakeitimus.

2018 m. spalio 25 d. Komitetas tęsė parlamentinę kontrolę **dėl socialinių darbuotojų darbo užmokesčio kėlimo ir socialinių garantijų užtikrinimo**. Šį klausimą komitetas pradėjo svarstyti 2018 m. balandžio mėnesį, gavęs Lietuvos socialinių darbuotojų asociacijos kreipimąsi, kuriame iškeltos esminės problemos, su kuriomis susiduria socialiniai darbuotojai.

Komitetas, siekdamas išsiaiškinti, kokie pokyčiai vyksta šioje srityje, su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos socialinių darbuotojų asociacijos, Lietuvos socialinio darbo mokyklų asociacijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovais aptarė socialinių darbuotojų atlyginimo didinimo, sveikatos priežiūros institucijose dirbančių socialinių darbuotojų statuso, kvalifikacijos kėlimo, socialinio darbo, kaip profesijos reglamentavimo klausimus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai informavo, kad apie 15 proc. planuojama didinti minimalius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus socialiniams darbuotojams, dirbantiems su šeimomis, t. y. nuo 4,7 iki 5,4 (~715 EUR/mėn. neatskaičius mokesčių), o atvejo vadybininkams apie 30 proc., t. y. nuo 4,7 iki 6,11 (~809 EUR/mėn. neatskaičius mokesčių).

Pažymėta kad 2018 m. gegužės 18 d. pasirašyta Socialinių paslaugų šakos kolektyvinė sutartis, kuri šiuo metu taikoma 35 socialinių paslaugų įstaigose, kurios veikia 24 savivaldybėse. Sutartis taikoma sutartį pasirašiusių socialinių paslaugų įstaigose dirbantiems profesinių sąjungų nariams. Šiuo metu pradėtos derybos dėl sutarties atnaujinimo, kuriose bus tariamasi dėl šakos minimalios pareiginės algos dydžių ir kitų klausimų.

Posėdyje akcentuoti esminiai iššūkiai, kuriuos būtina kuo skubiau spręsti šioje srityje, tai pareigybių lygių nustatymas, socialinių darbuotojų situacija sveikatos priežiūros sistemoje, socialinių paslaugų srities darbuotojų saugumas, socialinio darbo, kaip profesijos ir mokslo šakos stiprinimo bei reglamentavimo klausimai.

Komitetas dar šios sesijos metu ketina ieškoti sprendimų dėl socialinių paslaugų srities darbuotojų, kuriems atlyginimas mokamas iš savivaldybių biudžetų lėšų, darbo užmokesčio didinimo.

2.4. KOMITETO RENGINIAI

2018 m. spalio 4 d. bendrame Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto bei Užimtumo tarnybos prie SADM renginyje visuomenei pristatyta Užimtumo tarnybos pertvarka.

SRDK biuro nuotrauka

2017 m. pabaigoje Seimui ir Vyriausybei pritarus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Lietuvos darbo birža 2018 m. įgyvendino vieną didžiausių institucinių pertvarkų Lietuvoje – Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų reorganizaciją. 2018 m. spalio 1 d. šalyje pradėjo veikti Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Sprendimai priimti siekiant efektyvaus užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių biudžetinių įstaigų valdymo bei aukštos šių įstaigų teikiamų darbo rinkos paslaugų bei įgyvendinamų užimtumo rėmimo priemonių kokybės tiek darbo ieškantiems asmenims, tiek darbdaviams.

Seime vykusiame Užimtumo tarnybos veiklos pristatyme pažymėta, kad optimizavus įstaigos valdymo procesus ir perskirsčius žmogiškuosius resursus, tiesiogiai dirbti su ieškančiais darbo ir darbdaviais pradėjo daugiau specialistų, tačiau bendras etatų skaičius sumažėjo dešimtadaliu. Tokiu būdu buvo sudarytos sąlygos teikti individualias paslaugas Užimtumo tarnybos klientams: atskirtos paslaugos darbo ieškantiems asmenims ir verslui, atsirado karjeros konsultantai ir specialistai, dirbantys tik su tam tikromis klientų tikslinėmis grupėmis, pavyzdžiui, jaunimu ar neįgaliaisiais, į atsargą išleista kariais ir pareigūnais. Išplėstas paslaugų paketas: siekiant vykdyti nedarbo

prevenciją teikiamos paslaugos dirbantiems, kuriamos naujos užimtumo rėmimo priemonės, padedančios greičiau ir lengviau prisitaikyti prie darbo rinkos poreikių ir užtikrinančios galimybę mokytis visą gyvenimą.

Optimizavus įstaigos veiklą, siekiama, kad Užimtumo tarnyboje apsilankęs klientas iš karto gautų jam reikalingą paslaugą, integravimo į darbo rinką procesai būtų orientuoti į greitą ir tvarų įdarbinimą, darbo rinkos analizę. Taip pat, siekiant didinti paslaugų prieinamumą ir užtikrinti jų kokybę, stiprinamos klientų aptarnavimo telefonu ir elektroninių paslaugų sritys. Šalies gyventojai, paskambinę trumpuoju informaciniu numeriu 1883, gali greičiau ir paprasčiau sužinoti rūpimą informaciją darbo rinkos klausimais. Norintys užsiregistruoti Užimtumo tarnyboje, tai galės bet kuriuo metu padaryti internetu, pasirinkdami jiems patogiausią apsilankymo laiką.

Kiekvienas darbdavys taip pat turės nuolatinį konsultantą, asmeninį vadybininką, kuris padės darbuotojų paieškos procese, organizuos profesionalias atrankas, spręs individualias konkrečius darbdavio situacijas. Būtent šį pokytį labai teigiamai įvertino pristatyme dalyvavę darbdavių atstovai.

„Taigi su šia pertvarka užsibrėžta ne tik pakeisti Lietuvos darbo biržos pavadinimą į Užimtumo tarnybą, tačiau pirmiausiai – didinti paslaugų prieinamumą bei užtikrinti jų kokybę Užimtumo tarnybos klientams. Svarbu, kad į Užimtumo tarnybą besikreipęs asmuo iš esmės gautų kokybiškas paslaugas didinančias jo užimtumo galimybes, kuo greičiau ir sėkmingai integruotųsi į darbo rinką, o darbdavius pasiektų kvalifikuota darbo jėga“, – pažymėjo pristatyme dalyvavusi Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkė Rimantė Šalaševičiūtė.

Užimtumo tarnyba buvo pristatyta spaudos konferencijoje ir renginyje (pateikiamos nuorodos į vaizdo įrašus).

2018 m. gruodžio 5 d. Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas surengė **išvažiuojamąjį posėdį į Plungės rajono savivaldybę**, kurio metu buvo aptarti savivaldybei aktualūs institucinės vaikų globos bei vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos įgyvendinimo klausimai, socialinių darbuotojų darbo užmokesčio problemos, neįgaliųjų nevyriausybinų organizacijų veikla. Komiteto nariai susitiko su Plungės rajono savivaldybės vadovais, savivaldybės administracijos darbuotojais, seniūnais, socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovais ir darbuotojais.

Plungės rajono savivaldybės nuotrauka

Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė Birutė Valiūnienė pristatė vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos įgyvendinimą savivaldybėje; apie Plungės savivaldybėje teikiamas socialines paslaugas bei institucinės vaikų globos pertvarką pranešimą skaitė Plungės socialinių paslaugų centro direktorė Odeta Misiūnienė; Skuodo rajono savivaldybės Barstyčių vaikų globos namų direktorės Renatos Kašinskienės pranešimas apėmė dėl institucinės vaikų globos pertvarkos įgyvendinimo kylančias problemas; Plungės neįgaliųjų nevyriausybinų organizacijų veiklos problematiką pristatė Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vedėja Genovaitė Vasylienė. Seimo nariai domėjosi mobiliųjų komandų veikla, integralios pagalbos teikimu, senjorų globa, etatinio mokytojų apmokėjimu. Posėdžio metu buvo akcentuojamos dėl deinstitutionalizavimo kylančios problemos, paslaugų šeimai trūkumas, viešųjų pirkimų įstatymo spragos, integralios pagalbos į namus finansavimo mažėjimo problemos, socialinių darbuotojų darbo užmokesčio klausimas ir kt.

Plungės rajono savivaldybės nuotrauka

Po diskusijų aktualiomis temomis SRDK nariai lankėsi Plungės socialinių paslaugų centre, Neįgaliųjų draugijų patalpose bei parapijos namuose, kurie šiuo metu yra dar tik įrenginėjami ir stokoja finansavimo.

Aplankius minėtus objektus ir išklausęs pranešimus, komitetas nusprendė artimiausiu metu vykdyti parlamentinę kontrolę dėl posėdžio metu išsakytų problemų.